

Список використаних джерел

1. Кирилов Ю. Є. Вплив глобалізації на розвиток національних економік // Ефективна економіка. – 2016. - №12. [Електронний ресурс].- Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5297>
2. Можайкіна Н. В. Вплив глобалізації на розвиток реффонів // Вісник Національного університету «Юридична академія України у м.ні Ярослава Мідрого». – 2013. - №1(12). [Електронний ресурс].- Режим

Д
о
с
т
у
п
а

УДК 336.32:327.7

Проблеми реалізації рестриктивної монетарної політики в Україні

Бондаренко Є. М.

студент факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

В умовах посилення процесів глобалізації та фінансіалізації світового господарства все більш актуальними стають питання, пов'язані з формуванням ефективної національної монетарної політики. Монетарна політика – це складова національної економічної політики держави, яка полягає у регулюванні та збалансуванні ринку грошей. Існує два основних типи монетарної політики: експансіоністська та рестриктивна. Експансіоністська монетарна політика (або політика "дешевих" грошей) має на меті спростити доступ суб'єктів господарювання до кредитних ресурсів і у такий спосіб стимулювати інвестиції та зайнятість в країні. Основними інструментами реалізації експансіоністської монетарної політики є зниження облікової (відсоткової) ставки, зниження норми обов'язкового банківського резервування, збільшення пропозиції грошей

та купівля державних цінних паперів на відкритому ринку (табл. 1.4) [4, с. 86-90].

Таблиця 1.4

Інструменти монетарної політики держави

Інструменти монетарної політики	Експансіоністська монетарна політика	Рестриктивна монетарна політика
Облікова ставка	Знижується	Підвищується
Норма обов'язкового банківського резервування	Знижується	Підвищується
Операції на відкритому ринку	Купівля державних цінних паперів	Продаж державних цінних паперів
Мета реалізації інструментів монетарної політики	Подолання інфляції	Збільшення ВВП, вирішення проблеми безробіття

Натомість рестриктивна монетарна політика (або політика "дорогих" грошей) спрямована на скорочення грошової маси в країні та певне уповільнення економічного розвитку. З цією метою використовуються такі інструменти: підвищення облікової ставки та ставки обов'язкового резервування, обмеження емісії грошей, встановлення адміністративних та юридичних бар'єрів для проведення операцій з цінними паперами. В Україні рестриктивна монетарна політика вперше була запроваджена у 2001 р., коли Національний Банк України (НБУ) оголосив про перехід до режиму інфляційного таргетування, що передбачає встановлення певного інфляційного таргету (орієнтиру) і підпорядкування усіх складових національної економічної політики досягненню цієї мети [3]. З 2001 по 2014 рр. НБУ використовував лише окремі інструменти режиму інфляційного таргетування, а у 2014 р. зобов'язався повною мірою перейти до політики "дорогих грошей". Це було однією з вимог Міжнародного валютного фонду (МВФ) у межах програми розширеного фінансування "stand-by".

Одним з основних інструментів, який використовує НБУ для реалізації рестриктивної монетарної політики і забезпечення механізму інфляційного таргетування, є режим "плаваючого" валютного курсу. Він

спрямований на покриття дефіциту поточного рахунку платіжного балансу України (у 2014 р. – 16,5 млрд. дол. США) та збільшення золотовалютних резервів країни. Ключовим емісійним каналом в умовах “плаваючого” валютного курсу є операції з рефінансування збанкрутілих комерційних банків та підвищення ліквідності інших фінансово-кредитних інституцій. У цих умовах НБУ здійснює поступове підвищення облікової ставки, причому підвищення відсоткової ставки, як правило, відбувається у кризові для країни періоди (2014 р., 2015 р., 2018 р.) (рис. 1.12) [2, с. 38]. З рис. 1 також видно, що у 2015 р. облікова ставка НБУ трималася на рівні 20%, що є одним з найвищих показників за увесь період новітньої економічної історії України. Така ситуація супроводжувалася збільшенням обов'язкових резервів комерційних банків і запровадженням цілої низки адміністративних обмежень щодо досягнення жорстких кількісних показників грошової пропозиції в країні. Певне пом'якшення рестриктивної монетарної політики відбулося лише у 2016 р. і було результатом формування сталого безінфляційного тренду, покращення інфляційних очікувань населення, поліпшення кон'юнктури на світових товарних ринках та збільшення пропозиції грошей.

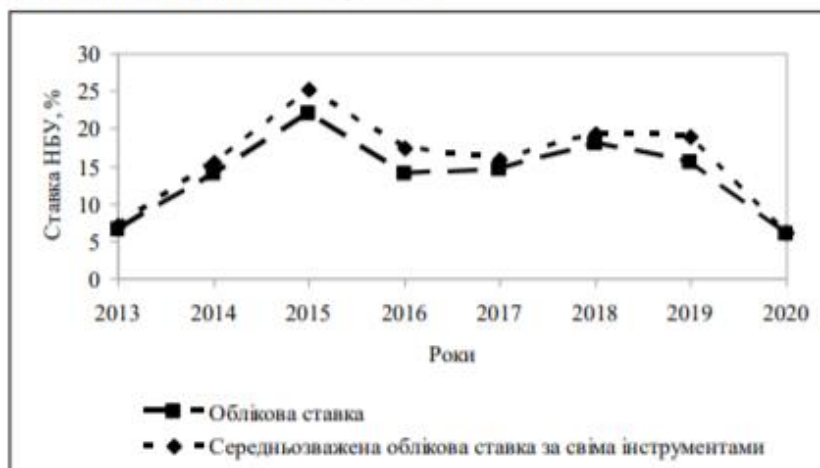

Рис. 1.12. Динаміка облікової ставки НБУ у 2013-2020 рр.

Зрозуміло, що підвищення облікової ставки НБУ негативно впливає на механізм кредитування фізичних і юридичних осіб, оскільки звужує потенційні можливості комерційних банків надавати кредити фізичним

та/або юридичним особам і фактично блокує їх доступ до залучених коштів. Зауважимо, що монетарна політика, відповідно до якої вартість залучених фінансових коштів для підприємців на рівні 7-9% річних, є не сумісною із досягненням цілей, що визначені в угоди про асоціацію з ЄС (2014 р.), у якій передбачено проведення широкої модернізації української промисловості на основі забезпечення промислових стандартів ЄС [1]. З іншого боку, високий рівень облікової ставки призводить до скорочення обсягів іноземних інвестицій у сферу виробництва та їх зосередження лише в експортних сировинних галузях економіки.

Іншим інструментом реалізації рестриктивної монетарної політики України є зменшення норми обов'язкових банківських резервів, тобто тієї частини залучених депозитів, яку комерційні банки мають зберігати у якості резервів на своїх рахунках. Підвищення норми обов'язкового резервування не тільки вилучає фінансові ресурси з реального сектору економіки, але й погіршує фінансові можливості країни порівняно з іншими постсоціалістичними країнами, зокрема Польщею, Чехією, Угорщиною, Словаччиною, Словенією та ін., для яких характерна монетарна експансія. Це зумовлює подальше погіршення інвестиційної привабливості України та зниження її конкурентоспроможності на світовому ринку.

В результаті використання означених інструментів рестриктивної монетарної політики НБУ вдалося суттєво знизити темпи інфляції у країні (з 143,3 % у 2015 р. до 102,7 % у 2020 р.) та врівноважити курс національної валюти на рівні 27-28 грн / 1 дол. США. Разом з тим, в умовах нерозвиненості фінансового сектору та низького рівня довіри населення до фінансово-кредитних інституцій це призвело до скорочення обсягів підприємницького і споживчого кредитування та збільшення реальної вартості залучених коштів. Тому, на нашу думку, НБУ необхідно здійснити поступовий перехід до проміжного типу монетарної політики, який включає як елементи рестриктивної політики (збільшення валютних інтервенцій), так і елементи експансіоністської політики (зниження облікової ставки та норми обов'язкового резервування). У перспективі такі заходи сприятимуть збалансуванню системи державних фінансів,

спрощенню механізму кредитування фізичних і юридичних осіб та зменшенню доларизації національної економіки України.

Список використаних джерел

1. Гриценко А. А. Какая денежно-кредитная политика нужна Украине? / А. А. Гриценко. – Режим доступу: <https://zn.ua/macrolevel/kakaya-denezhno-kreditnaya-politika-nuzhna-ukraine-.html>
2. Королюк Т. О. Роль монетарної політики у забезпеченні національної безпеки України / Т. О. Королюк // Економіка та держава. – 2019. – №6. – С. 36-40.
3. Черкашина Т. С. Механізм таргетування інфляції в країнах Вишеградської групи: досвід для України / Т. С. Черкашина // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця”: тези доповідей, 27 листопада 2020 р. – С. 137-138.
4. Macroeconomics: textbook / M. Bril, O. Klimenko, I. Lisna et al. – Kharkiv: S. Kuznets KhNUE, 2020. – 236 P.

УДК 331.5

Ринок праці в Україні: проблеми та шляхи вирішення

Мельникова М.

Студентка факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Кононов О.О.

Студент факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Ринок праці посідає важливе місце у системі ринкових відносин та виконує важливу роль у системі відтворення. Завдяки ефективно діючому